

Čas a „při-tomnost“ / Aktualita a „při-tomnost“ / Událost a „při-tomnost“

Ladislav Hejdánek

This is a part of the original document:

[2004](#)

jedná se o část původního dokumentu:

[2004](#)

- ◆ myšlenkový deník – záznam, česky, vznik: 24. 5. 2004
- ◆ philosophical diary – record, Czech, origin: 24. 5. 2004

Čas a „při-tomnost“ / Aktualita a „při-tomnost“ / Událost a „při-tomnost“

Ve fyzice se, jak se zdá, zdařilo prokázat, že nic takového jako „absolutní čas“ neexistuje, že všechen čas je nějak vázán vztahem k „něčemu“ jako centru, centrálního „bodu“, z něhož se rozhoduje o tom, co je pro něj „při-tomností“. Fyzika ovšem – ve svém dnešním pojetí – není principiálně s to rozhodnout, co je resp. co musí být toto „něco“. Ve fyzice – a protože jde o problematiku, která je výrazně exponována ve vesmírných rozměrech, zejména v astrofyzice – se běžně za onen příslušný vztažný bod dosazuje nějaké vesmírné těleso nebo ještě spíš nějaké soustava hvězdných těles, eventuelně vztahy mezi galaxiemi a skupinami galaxií atd. Tím zcela uniká závažný problém, že – aspoň podle mého přesvědčení – takovéto časové vztahy jsou velmi odvozené, protože „skutečný“ čas, spočívající v přicházející budoucnosti, může přicházet do aktuální přítomnosti výhradně prostřednictvím subjektů. A protože těmito subjekty mohou být jen pravá jsoucna (a nikoli pouhé hromady), a ve vesmírných prostorách jsou těmito „pravými jsoucnými“ nanejvýš jen atomy a molekuly (zatímco vše další, mlhoviny, hvězdy a menší útvary všeho druhu atd. jsou jen nepravými jsoucnými, totiž hromadami), je všechen rozlehlejší čas jen jakýmsi prostředím, v němž budoucnost proniká do aktuality a přes ni přechází do minulosti, vytvořeným z jakýchsi malých kousků „skutečného“ či „pravého“ času výhradně prostřednictvím molekul, atomů, subatomárních částic, kvant atd. (možná až i těmi dosud jen hypotetickými „superstrunami“, kmitajícími, mrskajícími se jednorozměrnými červíčky; tam na nejspodnější úrovni ovšem vyvstává problém, kdy už jde o subjekt a kdy ještě ne – to musíme probrat odděleně). „Přítomností“ subjektu je vše, při čem v dané chvíli je, co je tedy „při tom“, když momentálně „jest“ (ve smyslu jsoucnosti); jde tedy o jakási dvě stránky „při-tomnosti“: jde na jedné straně o to, co je subjektu „při-tomno“, ale na druhé straně také, čemu je subjekt „při-tomen“ – jde o oboustrannou „při-tomnost“. Ovšem ta oboustrannost je skutečná jen za předpokladu, že jde o inter-subjekt ní vztah. Běžně nedáváme téměř žádný důraz na to, aby na obou stranách takového vztahu byly subjekty, tj. pravá jsoucna. – Z toho všeho je patrné, že aktualita není totéž co při-tomnost: každý subjekt jakožto pravé jsoucno je pravou událostí, a to znamená, že se děje tak, že jeho aktuálnost prochází postupně celým jeho událostním děním. Při-tomnost v obojím smyslu (v obojím směru) je tedy umožněna a založena aktualizací nové fáze tohoto událostního dění, a dále přetrváváním určité složky či stránky aktuální situace z aktuality již minulé do při-tomnosti aktuality následující.

(Písek, 040524-1.)